

Wstęp

*Naukowcy mają dostarczać
wyników, faktów, wartości i lud
lub jego reprezentanci, politycy
i mass media!*

(...)

*Ćwicz charakter. (...) Nie pozostawiaj
twójemu rozumowi bez opieki (...)
Nie daj się nabrać na fascynację
obcą tandetą...*

Henryk Olesiak

Lektury z ostatniego roku, dotyczące współczesnego życia akademickiego w Polsce ujawniają osłabianie jego powołania, a w tym kreatywności intelektualnej. Wskazuje się w nich, że obserwuje się tendencję przekształcania uniwersytetu w instytucję (firmę), co wynika z jego przestrzeni ekonomicznej i zarządzania. Nawet w komunikacji językowej następuje wypieranie klasycznego języka polskiego przez zwroty z przestrzeni biznesu, inżynierii społecznej oraz posługiwanie się wyrażeniami anglosaskimi.

Widoczne stają się skutki kształcenia według tzw. *systemu bolońskiego* (urzeczywistnianego w wielu państwach europejskich, który zorientowany jest na kształtowanie predyspozycji poznawczych potencjalnie najslabszego intelektualnie studenta). W tej sytuacji odchodzi się od uniwersyteckiej tradycji akademickiej, edukacji ogólnej, filozoficznej na rzecz wąskiego kształcenia specjalistycznego (kształcenia zawodowego). W ślad za tym wyzwaniem kulturowym szkolnictwa wyższego staje się unaukowanie rynku pracy. Rynek ten dyktuje rzeczywistość uprawiania danych dyscyplin nauki. W tej sytuacji naukowość sprowadza się do dostarczenia ukształtowanych specjalistycznie kadr. Realizacja kształcenia sprofilowanego i skodyfikowanego w zakresie umiejętności oraz kompetencji ujawnia, że myślenie akademickie wypierają wyzwania „produkcyjne”. Doraźnie rynkowe kierunki studiów wypierają tradycyjne dyscypliny akademickie.

Tradycyjne powołanie uniwersyteckie zastępują schematy ukierunkowane na umiejętności. Nośny staje się tzw. *coaching* (rozwój zaprogramowanych pożądanych postaw, zachowań). Edukację sprowadza się do wyzwań: przetrenowania, przećwiczenia oczekiwanych zadań kulturowych.

Analitycznie rozpoznając stan szkolnictwa wyższego w Polsce zauważa się, że jest ono obecnie pogrążone w *groźnych chorobach: grantozie i punktozie*. Odchodzi się od

wymiany myśli intelektualnej na rzecz parametryzowanych znaków, które pozwalają uzyskać na nie środki finansowe, które zwykle są określane i przyznawane przez czynniki administracyjne i biurokratyczne. W punktacji przejmują się wzory nauk przyrodniczych i ścisłych wypracowane zwykle w przestrzeni anglosaskiej. W odniesieniu do nauk humanistycznych i społecznych zapomina się o *potrzebie czasu* na badania oraz wzajemnym szacunku, przy tym coraz częściej obserwuje się odchodzenie od tradycyjnej tożsamości poszczególnych uczelni. Lansując tzw. nowoczesność powoduje oddalanie się wielu młodych pracowników uczelni od identyfikacji z uczelniami, na których pracują. Łamie się przy tym tradycję hierarchiczności na rzecz skuteczności, funkcjonowania w sferze doraźnej poprawności społeczno-politycznej. Dużą nośność zdobywa kult skuteczności, m.in. w przestrzeni zdobywania grantów, uzyskiwania punktów parametryzacyjnych.

W kierunkach rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce ważne miejsce zajmuje badanie przemian kulturowych i cywilizacyjnych. W wymianie myśli o przygotowywaniu nowej ustawy o szkolnictwie wyższym wskazuje się zasadność m.in. podziału uczelni na badawcze (flagowe) i techniczne (praktyczne). Według Komitetu Kryzysowego Humanistyki Polskiej nośny jest projekt utworzenia 5–6 uczelni, zwanych flagowymi, które powinny być objęte scentralizowanym systemem finansowania badań naukowych.

W oddawanym do rąk czytelnicznych 13 tomie „Cywilizacji i Polityki” wskazuje się na kondycję nauk politycznych, zaprezentowaną w księgach publikowanych, m.in. dedykowanych Prof. Prof. Barbarze Krauz-Mozer z Uniwersytetu Jagiellońskiego Andrzejowi Antoszewskiemu oraz Teresie Łoś-Nowak z Uniwersytetu Wrocławskiego. Wskazuje się na meandry funkcjonowania politologii po II wojnie światowej.

W studiach i materiałach dostarcza się analitycznej wiedzy o geopolityce krytycznej, informacyjności w badaniach geograficznych, uniwersalizacji i dywersyfikacji życia kulturowego, typologii bezpieczeństwa polskich przemian ustrojowych po 1989 r., Wielkiej Rewolucji Francuskiej, podmiotowości kobiet w XVIII w., feminizmie w Holandii, kwestiach etnicznych w Mongolii, zjawiskach narodowościowych w Nowej Zelandii, islamie i etniczności w Indonezji, Kaukazie Północnym w kontekście bezpieczeństwa, przemian politycznych w Azerbejdżanie, a problemie ludobójstwa Ormian, mniejszości rosyjskiej na Ukrainie, Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej. Są to opracowania cząstkowe Autorów zajmujących się rozpoznawaniem systemowym danych problemów.

Żywimy nadzieję, że tom 13 spotka się z zainteresowaniem Czytelników, postrzegających życie kulturowe w procesie zachodzących ciągle przemian cywilizacyjnych.

Redakcja

Gdańsk, 1 października 2015 r.